

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

КРАЄЗНАВЧА РОБОТА В БІБЛІОТЕКАХ УКРАЇНИ
ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

ВИП. 16

КИЇВ 2005

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

КРАСЗНАВЧА РОБОТА В БІБЛІОТЕКАХ УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

ВИП. 16

КИЇВ 2005

Черговий, 16-й випуск інформаційного бюлетеня „Красназавча робота в бібліотеках України” містить підсумки огляду-конкурсу красназавчих методичних посібників, оголошеного Державною історичною бібліотекою України в 2005 році серед регіональних бібліотек. Мета авторів – підтримати і стимулювати видавничу діяльність обласних книгозбірень, поширити інноваційний досвід підготовки методичних і бібліографічних матеріалів красназавчого спрямування.

Головний редактор

Виноградова О.Б., канд. іст. наук

Підготували:

Смілянець С.І.
Кисельова В.П.
Михайлова О.В.

Комп'ютерний набір

Кудласевич Т.С.

Схвалено на засіданні Вченої Ради Державної історичної бібліотеки України
15.11.2005 року

ВСТУП

Удосконалення діяльності бібліотек в сучасних умовах безпосередньо залежить від методичного забезпечення їх роботи. Провідне місце в такому забезпеченні належить інформаційній функції, спрямованій на своєчасне і повне бібліографічне та фактографічне інформування бібліотекарів про все нове, що з'являється в бібліотечній справі на базі моніторингу досягнень сучасної теорії і практики.

Цілеспрямований методичний моніторинг краєзнавчих ресурсів регіональних книгозбірень, який проводить відділ історичного краєзнавства Державної історичної бібліотеки України (далі – ДІБУ), впродовж останніх років дозволяє систематично відслідковувати зрушення в краєзнавчій бібліотечній діяльності: динаміку кількісних показників комплектування і використання краєзнавчих фондів; системи краєзнавчих бібліографічних посібників; створення краєзнавчих електронних баз даних і т. ін.

Первинне вивчення документальних потоків краєзнавчої тематики, які надходять з ОУНБ України, показало, що бібліотеки видають не тільки бібліографію – вони є авторами і співавторами великої кількості краєзнавчих видань різних видів. В останні роки спостерігається справжній сплеск у випуску таких видань – різних за цільовим призначенням (науково-популярних, виробничо-практичних, довідкових, рекламних, літературно-художніх та ін.) і за інформаційними ознаками (тези доповідей наукових конференцій, збірники наукових праць, методичні рекомендації, довідники, путівники, альманахи). Цей масив краєзнавчих документів теж потребує узагальнень і оцінки, про що наголошували самі працівники бібліотек на фахових форумах, зокрема, на Всеукраїнській науково-практичній конференції „Історичні витоки козацького роду в Україні” (м. Вінниця, 2004) прозвучало побажання провести огляд-конкурс методичних видань з метою виявлення, підтримки і стимулювання інновацій бібліотек, спрямованих на формування національної свідомості, поваги до історії і культури краю. Даний напрям краєзнавчої діяльності регіональних бібліотек не вивчався раніше, тож, за погодженням з Міністерством культури і мистецтв України* в плані роботи ДІБУ на 2005 рік було передбачено організацію і проведення огляду-конкурсу методичних матеріалів краєзнавчого змісту, підготовлених ОУНБ України впродовж 2001 – 2005 рр.

* Назва на час оголошення конкурсу

ДІБУ надіслала лист директорам ОУНБ України з Програмою і Умовами огляду-конкурсу (Додаток 1, 2), в яких були визначені мета і завдання цього заходу:

- активізація методичної роботи ОУНБ у напрямку краєзнавчої діяльності;
- підтримка і стимулювання інновацій бібліотек, спрямованих на формування національної свідомості, поваги до історії і культури краю;
- сприяння всебічному вивченню і науковому дослідженню краю;
- підвищення професійного рівня бібліотечних працівників: вивчення та поширення кращого досвіду використання краєзнавчих бібліотечно-бібліографічних ресурсів у регіонах.

Далі викладено основні етапи проведення огляду-конкурсу і його результати. В певній мірі, вони є досить умовними, проте, сподіваємось, що опубліковані підсумки будуть цікавими для фахівців краєзнавчих структурних підрозділів, методистів і стануть їм у нагоді в повсякденній практичній діяльності. Матеріали бюлетеня будуть корисні також і для дослідників бібліотечної справи, викладачів та студентів бібліотечних навчальних закладів.

Авторський колектив дякує всім регіональним книгозбірням, які відгукнулися на оголошений конкурс, і сподівається на подальшу плідну співпрацю у поширенні кращого досвіду краєзнавчої роботи.

Свої зауваження та пропозиції просимо надсилати за адресою: 01015, м. Київ, вул. Січневого повстання, 21, корп. 24. Державна історична бібліотека України, відділ історичного краєзнавства.

Конкурс методичних видань обласних універсальних наукових бібліотек України проводився в Державній історичній бібліотеці України – методичному центрі з питань історико-краєзнавчої роботи бібліотек – з квітня 2005 року в 3 етапи:

- 1-й етап* – виявлення методичних краєзнавчих посібників на огляд-конкурс (I-II кв. 2005 року);
- 2-й етап* – аналіз посібників згідно з умовами огляду-конкурсу (III кв.);
- 3-й етап* – підведення підсумків, поширення інформації про переможців (IV кв.).

Відбір документів на *першому етапі* конкурсу здійснювався Оргкомітетом конкурсу в координації з ОУНБ України і відбувався, головним чином, офіційним шляхом: відбиралися видання, запропоновані й надіслані на конкурс безпосередньо обласними книгозбірнями України. Методичні посібники краєзнавчого спрямування також додатково виявлялися фахівцями ДІБУ за допомогою бібліографічних джерел, зокрема, поточних покажчиків „Бібліотекознавство і бібліографія України” (НПБУ), „Історія України” (ДІБУ) та при перегляді фахових періодичних видань, тобто, було прагнення залучити якнайбільше матеріалів, підготовлених ОУНБ України у вказаний період, які, на погляд експертів, заслугоували на участь у конкурсі (видання Волинської, Івано-Франківської, Чернігівської, Львівської та інших бібліотек). Наприклад, при перегляді фахових періодичних видань з рецензії В.Жук „Збірник бібліотечного досвіду”^{*} стало відомо про видання Рівненської ОУНБ „Бібліотеки Рівненщини: інновації, досвід роботи”, яке не було залучено до конкурсу, хоча цілком відповідало його критеріям. Разом з тим, деякі посібники з числа надісланих книгозбірнями, що з різних причин не відповідали таким вимогам, знімалися з конкурсу. Скажімо, Дніпропетровська ОУНБ надіслала 17, з них відібрано 14; Донецька надіслала 13, відібрано 12; Житомирська надіслала 7, відібрано 5; Сумська надіслала 17, відібрано 16. Результатом першого етапу стало створення „Картотеки методичних посібників краєзнавчого змісту, підготовлених ОУНБ України в 2001-2005 рр.” (далі Картотека). Картотека склала підґрунтя, своєрідну базу даних для проведення кількісного і якісного аналізу видань на *другому етапі* конкурсу.

^{*} Бібл. планета. – 2005. – № 2. – С.24.

Здійснюючи проблемно-статистичний аналіз безпосередньо методичної продукції бібліотек-учасниць огляду-конкурсу, фахівці ДІБУ в певній мірі орієнтувалися на ДСТУ 3017-95 „Видання. Основні види. Терміни та визначення” і теоретичні положення, викладені в дисертації кандидата історичних наук, директора ДІБУ О.Б. Виноградової „Науково-методична діяльність публічних бібліотек України (70-90-ті роки)”[1]. Разом з тим, автори даного огляду не переслідували мету чіткої систематизації краєзнавчої методично-бібліографічної продукції регіональних бібліотек, адже більшості видань, представлених на конкурс, притаманні кілька жанрово-видових ознак. Класифікація посібників за змістом, обсягом і цільовим призначенням, перш за все, продиктована умовами огляду-конкурсу (Додаток 2) і номінаціями для переможців, що визначились безпосередньо під час якісного і кількісного аналізу надісланих книгозбірнями матеріалів.

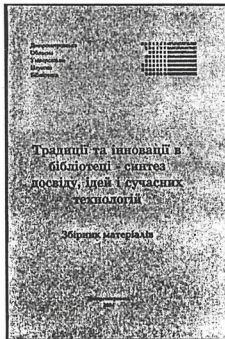
В основу розподілу видань за жанрами покладено цільовий підхід. Це дозволило виділити кілька напрямків у підготовці методичних і методично-бібліографічних документів: **аналітичний** (аналіз діяльності бібліотек регіону); **рекомендаційно-допоміжний** (допомога у складанні краєзнавчої бібліографії, популяризації краєзнавчих знань); **інформаційний** (інформування про інноваційний досвід, впроваджені книгозбірнями); **методичний і методично-бібліографічний** (розробка методики і бібліографічного підґрунтя роботи), а також **дослідницький** (вивчення історії бібліотек, бібліотечної справи в регіоні). Окремим жанром виділено **комплексні** посібники, яким притаманні кілька жанрово-видових ознак (у них вміщено аналітичні, інформаційні, методичні і методично-бібліографічні матеріали різного спрямування).

Ця широка жанрово-видова палітра конкурсних видань відображена в таблиці (Додаток 3). У ній вміщені статистичні дані про краєзнавчі видання 18 обласних книгозбірень України: подано загальну картину за змістом посібників, їх цільовим призначенням та обсягом (всього 176 назв). Рамки даного Інформаційного бюлетеня не дозволяють охарактеризувати кожний посібник – в огляд увійшла приблизно половина всього масиву конкурсних видань (див. Список видань).

Низку посібників **аналітичного** жанру презентували Дніпропетровська, Донецька, Івано-Франківська, Рівненська, Сумська, Харківська, Хмельницька, Черкаська ОУНБ. Всього відібрано 10 видань, що складає 5,6% від загальної кількості. Наприклад, для Дніпропетровської ОУНБ характерний системний підхід у виданні посібників цього жанру. Бібліотека представила на конкурс інформаційно-аналітичний огляд „Публічні бібліотеки області: рік 2003”[2]. Щорічник дає повну картину діяльності бібліотечних

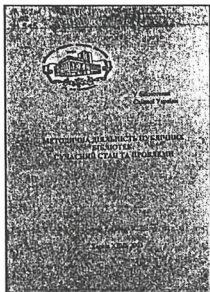
закладів Дніпропетровської області за 2003 рік на основі їх інформаційних та статистичних звітів. Цінними для аналітиків, істориків бібліотечної справи є 10 додатків з кількісними показниками діяльності бібліотечної мережі краю.

Але найпершим кандидатом у призери огляду-конкурсу в цьому жанрі став посібник „Традиції та інновації в бібліотеці – синтез досвіду, ідей і сучасних технологій”[3]. До збірника увійшли роботи фахівців Дніпропетровської ОУНБ, які взяли участь у конкурсі своєї Бібліотеки „Краща науково-дослідна робота з бібліотечної справи”. Збірник відкриває матеріал, визнаний організаторами конкурсу найкращим, - „Деякі аспекти модернізації і подальшого розвитку методичної роботи в бібліотеках області” (автор - зав. відділу наукової організації і методики бібліотечної роботи І.С.Луньова). На основі контент-аналізу автор подала обґрунтований набір функцій сучасних науково-методичних відділів, що дозволило визначити ефективну стратегію методичної взаємодії з бібліотеками регіону. Крім того, в збірнику вміщено оглядово-аналітичні статті керівників структурних підрозділів Бібліотеки з актуальних проблем бібліотечної практики, а також інші інформаційні матеріали про роботу кількох провідних відділів ОУНБ.

Без сумніву, обидва видання можна вважати вагомим внеском не тільки в розвиток бібліотечної справи Дніпропетровщини, а й у скарбницю кращого вітчизняного досвіду методичної роботи.

Грунтовним посібником, де викладено теоретичні засади функціонування методичної служби бібліотечних закладів регіону, є і аналітичний огляд Харківської ДНБ ім. В.Г.Короленка „Методична діяльність публічних бібліотек: сучасний стан та проблеми” [4]. Експерти відзначили це видання як високопрофесійну авторську роботу Г.Д.Ковальчук. Посібник – не тільки узагальнення досвіду з питань реформування методичної діяльності публічних бібліотек Східної України, а й серйозна спроба аналізу накопичених проблем у методичній діяльності вітчизняних бібліотек, висвітлення шляхів

її подальшого розвитку, реформування та зміни пріоритетів. Автор справедливо відзначає, що аналітико-прогностична діяльність стає домінуючою в роботі науково-методичних відділів, і „перехід від методиста-перевіряючого до методиста-експерта призводить до зміни взаємостосунків між методистами та бібліотечними працівниками. Вони стають рівноправними партнерами, і не в інтересах бібліотеки приховувати негативні моменти своєї діяльності”.

Оглядова довідка з досвіду роботи ЦБС Сумщини „Краєзнавство – пріоритетний напрям роботи бібліотек”

Сумської ОУНБ [5] з представлених сумчанами посібників найкраще відповідає темі конкурсу і теж справедливо претендує на призове місце. Тут висвітлено їх досвід формування краєзнавчого фонду, організації пошукової та дослідницької роботи з вивчення історії краю, популяризації краєзнавчих знань та ін.

Різноманітні за тематикою аналітичні матеріали надійшли з Донецької ОУНБ – „Стан діяльності бібліотек області на допомогу становленню місцевого самоврядування” [6], з Харківської ДНБ ім.В.Г.Короленка – „Інтернет-центри публічних бібліотек як засіб інформаційного сервісу” [7], з Черкаської ОУНБ – „Нові тенденції в системі керівництва

бібліотеками” [8]. Це невеликі за обсягом посібники, які вміщують цінну інформацію про крайній досвід роботи бібліотек перелічених регіонів, де, зокрема, висвітлено і краєзнавчий аспект діяльності.

В „Аналізі діяльності бібліотек Хмельницької області за 2004 рік” [9] Хмельницькою ОУНБ детально висвітлено важливі напрямки діяльності бібліотечної мережі, в тому числі, з питань краєзнавства. Матеріал складається з двох частин – аналітичної та статистичної (у вигляді таблиць).

Івано-Франківська ОУНБ підготувала перший випуск з серії видань про інноваційну діяльність бібліотек: „Грані бібліотечної професії” [10]. В збірнику подано 4 статті, написані методистами ЦРБ Івано-Франківської області. В одній з них висвітлюється досвід роботи відділу краєзнавства і народознавства Городенківської ЦРБ. Зокрема, розповідається про впровадження новітніх форм і методів бібліотечного краєзнавства в бібліотечній мережі.

Актуальне професійне видання підготувала у 2004 році Рівненська ОУНБ. Це збірник статей „Бібліотеки Рівненщини: інновації, досвід роботи” [11]. Про нього, як згадувалось раніше, фахівці ДІБУ дізналися з рецензії В.Жук, надрукованої у „Бібліотечній планеті”. На жаль, бібліотека його не

презентувала на конкурс, хоча, тут представлено досвід та шляхи вирішення проблем сучасної бібліотечної практики, висвітлено питання застосування інноваційних технологій в управлінні бібліотечними закладами в процесі оновлення системи інформаційних комунікацій. Також у збірнику розкривається широкий спектр діяльності регіональної бібліотеки, зокрема, використання нових технологій при формуванні власного інформаційного ресурсу, а саме – корпоративного підходу при створенні зведених БД регіону і т. ін. Широкий фактичний матеріал стане у пригоді практикам, студентам при вивченні спеціальних дисциплін, вченим-бібліотекознавцям для аналізу новітніх технологій у бібліотечній справі.

Зрозуміло, що всі названі посібники є лише найтипівішими зразками видань, підготовлених ОУНБ в аналітичному жанрі за останнє п'ятиріччя, реальна ж кількість їх значно більша.

Незважаючи на те, що умовами конкурсу передбачалося аналізувати переважно *методичні* видання краєзнавчого спрямування, обласні бібліотеки презентували велику добірку посібників рекомендаційно-допоміжного жанру, тобто, бібліографічні, біобібліографічні покажчики, списки та календарі. Всього 67, що склало 37,8% від загальної кількості розглянутих оргкомітетом видань. Тут лідирують бібліотеки: Вінницька – 16, Черкаська – 10, Хмельницька – 7 видань, Чернігівська – 5.

Оргкомітет розглянув ці посібники, адже саме з бібліографії починаються будь-які краєзнавчі розвідки, розробка методики підготовки бібліотечних масових заходів. Перш за все, важливо, що бібліографічні покажчики охоплюють широкий спектр краєзнавчої тематики, яка має велике значення для патріотичного виховання молоді. Це, зокрема, Велика Вітчизняна, Афганська війни, трагедія голодомору 1932-1933 рр., політичні репресії, історія церков, історичні мастки, родоводи, національні меншини і т. ін. На думку експертів, найкращими в цьому жанрі є видання Вінницької ОУНБ: „Афганська неоголошена війна (1979-1989): вінницький вимір”[12], „Трагедія голодомору на Вінниччині 1932-1933 рр.”[13], „Гіркий був келих життєвий...”[14] і анотований бібліографічний список „Велика Вітчизняна війна в українській художній літературі”[15]. В посібниках вперше зібрано і систематизовано матеріали, що глибоко розкривають названі теми. Структура видань відповідає всім методичним вимогам, довідковий апарат складається з іменного, географічного покажчиків, вступної статті, змісту і т. ін. Вони гарно поліграфічно оформлені, мають фотоматеріали. Їх тираж складає до 500 примірників, що задовольняє потреби користувачів.

Окремо слід виділити бібліографічний покажчик Черкаської ОУНБ „Наймолодша в Україні: Черкаській області – 50 років”[16]. Цінним є те, що в ньому зібрано та упорядковано найкращі краєзнавчі видання, які вийшли впродовж 1990-2003 рр., по суті, це „коло читання” для широкого загалу користувачів, рекомендаційно-допоміжний покажчик типу „Що читати про край?”. Матеріал у ньому систематизований за розділами, які в комплексі відображають основні питання краєзнавства. На сучасному етапі розвитку нашої держави, коли гостро стоїть проблема вивчення історичних, природних, соціально-економічних особливостей регіонів, суспільству конче необхідні саме такі посібники, що рекомендують нову літературу з усіх напрямків життєдіяльності краю. Названий посібник підготовлений за сучасною методикою, має детальну структуру і добре розроблені допоміжні покажчики, тому рекомендований на призове місце.

Зазвичай, теми покажчиків зумовлені сучасними читацькими запитами. Наприклад: „Історичні мастки Сумщини та їх володарі. Родоводи”[17]; „Пам’ятні книжки Херсонської губернії”[18]. Останнє видання - перша спроба дослідити історичне джерело засобами бібліографії, створити цілісне уявлення про „Пам’ятні книжки...”, що на сьогоднішній день стали бібліографічним раритетом (всі їх випуски зберігаються лише у фонді Херсонської обласної книгозбірні).

До посібників, що виконують функції довідкового регіонального видання, належить бібліографічний покажчик Миколаївської ОУНБ „Літературна Миколаївщина в особах”[19]. Важливо те, що у цьому бібліографічному довіднику узагальнено багаторічні наукові розвідки про письменників-земляків. Без сумніву, посібник є цінним джерелом для викладачів, вчителів літератури середньої школи, студентів, журналістів, бібліотекарів.

Більшість *бібліографічних* посібників, надісланих на конкурс, вийшла в серіях: „Наші видатні земляки” (Вінницька ОУНБ); „Письменники Миколаївщини” (Миколаївська ОУНБ); „Дослідники Рівненського краю”, „Славетні земляки” (Рівненська ОУНБ); „Краєзнавці Сумщини” (Сумська ОУНБ); „Черкащини славетні імена” (Черкаська ОУНБ). Вони виконані в традиційній формі і майже всі заслуговують позитивної оцінки, але особливо слід відзначити серію „Історики та краєзнавці Чернігівщини” (Чернігівська

ОУНБ) [19-а]. Складачі Л.В.Студьонова, І.Я.Каганова, О.Б.Коваленко, В.В.Ткаченко, О.Я.Рахно створили низку посібників дійсно високого наукового рівня, які конче потрібні для вивчення внеску місцевих краєзнавців – О.О.Русова, М.С.Чуприни, В.М.Шевченка, В.В.Ткаченка, П.К.Федоренка у дослідження різних питань вітчизняної історії.

На думку експертів, хорошими зразками біобібліографічних видань, приурочених до ювілейних дат видатних земляків, є посібники Чернівецької ОУНБ „Пісня буде поміж нас” (до 55-річчя від дня народження українського композитора Володимира Івасюка) [20] та Хмельницької ОУНБ „Людина-легенда” (до 100-річчя від дня народження Миколи Островського) [21]. Особливим в цьому ряду є біобібліографічний покажчик, підготовлений

Волинською ОУНБ до 70-річчя від дня народження фольклориста, етнографа, відомого краєзнавця Олекси Ошуркевича [22]. Своєрідність посібника полягає в детально розробленій структурі, яка допомогла висвітлити багатогранний творчий доробок відомого краєзнавця, і, зокрема, наявності підрозділу, якого не зустрінемо в інших виданнях, – матеріали про діяча в бібліографічних посібниках.

Традиційними для видавничої діяльності обласних бібліотек залишаються „Календарі знаменних і пам'ятних дат краю”. Їх представили Закарпатська, Львівська, Хмельницька, Черкаська ОУНБ.

Увагу експертів привернули щорічники Закарпатської ОУНБ „Календарі краєзнавчих пам'ятних дат на ... рік”, що виходять з 1977 року, а в розширеному варіанті – з біографічними матеріалами – з 2003 року [23]. Вони стали ґрунтовною закарпатською енциклопедією персоналій, чим не може похвалитися жодна інша область. В цілому ж календар, як пише Сергій Федака в своїй рецензії, „безпрецедентний в Україні”.

* Федька С. Путівник по наступному року // Ужгород. – 2003. – 17 груд. – С.5

Інформаційний жанр науково-методичної продукції представлений такими видами: *друковані каталоги, довідники, проспекти, інформаційні списки*: всього 19 видань, що складає 10,7 % від загальної кількості.

Каталоги підготували Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Рівненська ОУНБ. Серед них виділяються 2 схожих посібники: анотовані каталоги видань „**Книга Закарпаття: (З фондів Закарпатської ОУНБ)**”. *Річник I; Річник II* [24] і „**Книга Рівненщини: (З фондів Рівненської ОУНБ)**” [25]. Ці щорічники є вдалою спробою систематизації книжкової продукції, виданої в краї. На допомогу користувачам каталоги містять довідковий апарат, що складається з трьох показчиків: іменного, алфавітного назв видань, книжкової продукції видавництва області. Всі показчики дають відсилки до вміщених і пронумерованих наскрізною нумерацією бібліографічних описів. Зовнішньої привабливості посібникам додають репродукції обкладинок до кожної анотованої книги.

Каталоги започатковані з метою інформації широкому колу громадськості і книговидавничу справу в краї та популяризації нових видань. Важливо те, як наголошують самі автори, що у подальшому ці видання будуть виконувати не тільки інформаційну, але й інші функції – аналітичну, історико-культурну тощо.

Довідники підготували Вінницька, Хмельницька і Черкаська ОУНБ. За змістом їх можна класифікувати як загальні та тематичні. Серед загальних, наприклад: „Хмельниччина в літописі Незалежної України (1991-2001 рр.) [26]. Прикладом тематичного довідника є посібник „Діячі культури і мистецтва Черкащини – лауреати премій і почесних звань”[27]. Примітно, що переважну більшість довідок у цьому виданні укладено з особистих анкет та інших відкритих джерел. Разом з тим, названі посібники, хоча і фігурують у даному огляді, не розглядаються як безпосередні конкурсанти, тому що вони не в повній мірі відповідають заявленим вимогам.

надання
про

Увагу експертів також привернув *інформаційний список Хмельницької*

ОУНБ ім. М.Островського “Електронні ресурси Хмельниччини”[28], який містить адреси web-сайтів органів влади, державних та комерційних підприємств області і т. ін. Зручний у користуванні, він є новим популярним видом красназвочної інформаційної продукції для широкого кола користувачів.

Перспективи – вид інформаційно-рекламних видань, який надіслали тільки дві ОУНБ – Дніпропетровська та Хмельницька [29, 30], хоча насправді їх видають майже всі бібліотеки. Цим виданням притаманний індивідуальний творчий стиль, їх приємно взяти в руки, кольорові фотографії яскраво ілюструють і доповнюють зміст.

Загалом, посібники інформаційного жанру лише в певній мірі несуть методичне навантаження, тож широко й не розглядалися.

Добірка методичних і методично-бібліографічних видань займає друге місце після рекомендаційно-допоміжних по кількості надісланих обласними бібліотеками і налічує 44 назви (24,8% від загального числа). Характерною особливістю цієї групи видань є те, що в ній чимало посібників, підготовлених ОУНБ у співпраці з іншими бібліотеками регіону.

Методичні матеріали з досвіду роботи бібліотек регіону представила Донецька ОУНБ: „До своїх джерел” (Малоянисольська сільська бібліотека-філіал ім. Г. Костопрва Володарської ЦБС) [31]; „Бібліотека як центр громадських зв’язків” (Артемівська міська ЦБС) [32]; „Бібліотека і місцева влада: грані взаємодії” (Краматорська міська ЦБС) [33]. Різноманітні за тематикою, невеликі за обсягом – 4-6 сторінок, вони інформують про цікаві інноваційні масові заходи публічних бібліотек, як наприклад: години народознавства, „хрестини книги”, вечорниці і т. ін. Позитивну оцінку отримав також інструктивно-методичний лист цієї ж ОУНБ „У співдружності націй і народностей” [34], підготовлений на допомогу бібліотекам в обслуговуванні представників різних національностей Донецького краю, зокрема, накреслені основні засади створення бібліотек інноваційного типу в місцях компактного проживання національних меншин.

Черкаська ОУНБ на конкурс презентувала I і III випуски серії матеріалів „Кращі сценарії бібліотек області”, які започаткувала у 2003 році з метою ознайомлення бібліотечних працівників з інноваціями в роботі. Цікавим з них є сценарій „Українські пісні-гімни” [35]. В серії „Черкащини славетні імена” якісно підготовлений методичний лист „Я для тебе горів, український народ...”: (До 70-річчя від дня народження В.А.Симоненка) [36], де вміщено перелік і тематику краєзнавчих масових заходів, дуже доречним також тут є список методичних і бібліографічних матеріалів минулих років.

Серед методичних розробок обласних бібліотек Західного регіону виокремлюється методична консультація І.Лешнівської „Бібліотечне краєзнавство і формування національної свідомості” (Львівська ОУНБ) [37], яка з невідомих причин не включена до списку, поданого до оргкомітету конкурсу. Видання виявлене фахівцями ДІБУ у фонді Національної парламентської бібліотеки України. Цей посібник відповідає вимогам огляду-конкурсу: тут подаються відомості про регіональні видання з історії міст і сіл області. Детально висвітлюється сучасний досвід краєзнавчої роботи 17 ЦБС Львівщини. Наприклад, авторка вважає, що яскравішого за змістом забарвлення краєзнавчій роботі надав огляд-конкурс на краще оформлення краєзнавчих кутків у бібліотеках, який проходив у рамках Всеукраїнської акції „Передаймо нащадкам наш скарб – рідну мову”; наводить зразки оригінальних назв таких кутків. Подані також приклади використання різнопланових форм і методів популяризації книги: вечори, присвячені героїко-патріотичній козацько-лицарській тематиці, краєзнавчі диспути і дискусії, історико-краєзнавчі читання та ін. Консультація, хоч і невелика за обсягом, є дійсно практичним посібником для бібліотекарів, тож стала одним із найперших претендентів на чільне місце у відповідній номінації.

Аналіз змісту методичних посібників з Південного регіону показав, що один із вдалих – „Матеріали на допомогу системі підвищення кваліфікації бібліотекарів області” (Херсонська ОУНБ; Упорядник Т.Л. Сватула) [38]. Тут зібрано кращі зразки методичних матеріалів обласних бібліотек України, Росії та Херсонської ЦБС. На замовлення бібліотек області до збірки включено семінар-тренінг „Краєзнавча робота публічних бібліотек”. Вперше запропоновані теми: „Бібліотерапія – складова соціальної роботи бібліотек” та „Інноваційна діяльність – стратегічний напрямок розвитку публічних бібліотек”. Як позитивне, слід відмітити, що в посібнику подається алгоритм проведення кожного заходу.

Методично-бібліографічні матеріали надіслали 9 бібліотек. Переважна більшість посібників включає не тільки методичні поради, а й бібліографію,

що, як правило, присвячена окремим актуальним темам, пам'ятним датам, видатним діячам краю.

Так, одним з кращих в цьому жанрі експерти признали методичні поради Донецької ОУНБ „Рік духовності на Донеччині” [39], де визначена стратегія оновлення краєзнавчої діяльності бібліотек регіону, а для читачів різних вікових категорій запропоновано низку цікавих бібліотечних заходів.

Сумська і Чернігівська ОУНБ надіслали методично-бібліографічні матеріали до 60-річчя визволення України від німецько-фашистських загарбників [40, 41]. В посібниках використано багаті традиції краєзнавчої роботи бібліотек щодо популяризації даної теми.

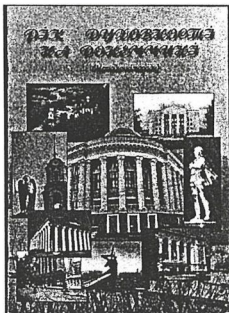
Черкаська і Чернігівська ОУНБ присвятили свої методичні рекомендації темам українського козацтва та кобзарського мистецтва в краї [42, 43].

Про видатних діячів краю ОУНБ підготували ряд методично-бібліографічних матеріалів. Вони так само, як і в рекомендаційно-допоміжному жанрі, здебільшого вийшли в серіях з традиційними назвами. Зокрема, в серії „Наші земляки” Донецька ОУНБ видала яскраво оформлені ювілейні листки-сигнали: „Життя у танці: Вадим Писарев”, „Донат Патрича: поет, композитор, патріот”, „Легенда світової легкої атлетики [С.Бубка]” [44-46].

Житомирська ОУНБ випустила у серії „Безсмертна скарбниця” інформаційні матеріали зі списком літератури про письменника-літературознавця Валерія Шевчука [47], а у співпраці з районними центральними бібліотеками в серії „Бібліотека краєзнавства” – кілька методичних матеріалів, присвячених видатним співакам - Н.Матвієнко, А.Солов'яненку [48] та письменникам-землякам [49]. На жаль, ці видання свідчать про слабку поліграфічну базу обласної книгозбірні.

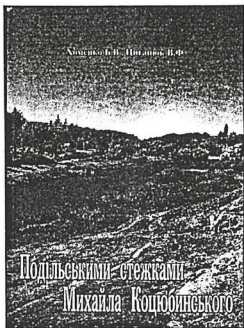
Черкаська ОУНБ надіслала чотири методично-бібліографічні посібники з серії „Черкащини славетні імена”, присвячені святкуванню знаменних дат видатних діячів краю, а також письменників-земляків [50-53]. Цю ж тему висвітлює цикл методично-бібліографічних матеріалів про творчість черкаських прозаїків і поетів [54-55]. Всі ці посібники об'єднані характерним стилем і серед них важко визначити кращий.

Низку методично-бібліографічних посібників *до ювілейних дат діячів краю* представили також Вінницька, Сумська та Чернігівська ОУНБ.

Кращим з них можна визнати авторський проект вінничан – Хоменка Б.В. і Циганюка В.Ф. „Подільськими стежками Михайла Коцюбинського”: (До 140-річчя від дня народження) [56]. Цінним є те, що в окремому розділі „Коцюбинський і бібліотеки Вінниччини” зібрано досвід бібліотек області у популяризації творчості письменника-земляка, а також подається бібліографічний список „Коцюбинський і Вінниччина”. Видання вирізняється якісною поліграфією: це гарно оформлена книга з кольоровими фотографіями, накладом у 2500 примірників, що має задовольнити потреби не тільки бібліотечних фахівців, а й широкого читачього загалу.

У розмаїтті методично-бібліографічних матеріалів Західного регіону глибокою змістовністю приваблює збірник Чернівецької ОУНБ „Літературно-мистецька Буковиніана”[57]. Для розкриття творчої палітри відомих людей Буковини, які стали гордістю української культури – Павла Дворського, Івана Фостія, Левка Дутківського, Андрія Кушніренка, Василя Селезінки, - автори радять використати різні форми популяризації: літературно-мистецькі альманахи, діалоги „Митець-читач”; подорожі життєвими і творчими шляхами митців, а складач Оксана Довгань є автором віршів до запропонованих сценаріїв. Всі елементи цього видання – титульний аркуш, ілюстративні матеріали, вихідні відомості – відповідають вимогам діючих стандартів.

Майже всі бібліотеки-учасниці надіслали матеріали з історії своїх книгозбірень і бібліотечної справи в регіоні та про видатних діячів галузі. Посібників цього жанру – 21 (11,9 % від загальної кількості).

„Сторінки історії” – така загальна назва збірників Дніпропетровської та Донецької ОУНБ [58,59]. Видання Дніпропетровської ОУНБ, як визнають самі автори, - „перша публікація фактографічних даних з історії ДОУНБ з моменту створення і до середини 2004 року”. Цікавим є те, що тут подано хронологічний список керівників установи, фотолітопис ОУНБ ХХ сторіччя та відомості про музей Бібліотеки, створений у 1994 році як самостійний структурний підрозділ.

Видання Донецької ОУНБ – це вже другий випуск збірника „Бібліотеки Донеччини: сторінки історії”. В ньому висвітлюється історія створення окремих бібліотек в містах і селах краю, оприлюднюються маловідомі факти

становлення книгозбірень в різні періоди життя країни, відзначається внесок багатьох осіб, добродійників, підприємців, громадських діячів, бібліотечних фахівців у розвиток бібліотечної справи на Донеччині.

У ювілейному збірнику, присвяченому сторіччю Хмельницької ОУНБ „Бібліотека і час” [60], подано матеріали за наслідками наукового дослідження з історії головної бібліотечної установи області. Крім цікавої фактографічної інформації про історію виникнення і розвиток Бібліотеки, її сучасний стан, подано бібліографію публікацій про неї. Цінним є й те, що, на відміну від інших ювілейних видань, в посібнику окремим розділом вміщено хронологічний список краєзнавчих конференцій, які проводила Бібліотека або брала участь у їх проведенні. Цей факт свідчить про краєзнавчий пріоритет в діяльності Хмельницької ОУНБ та її вагомий внесок у розвиток краєзнавства в регіоні. Видання висунуте у призери огляду-конкурсу.

Одна з найстаріших книгозбірень України – Чернігівська ОУНБ – до свого 125-річчя підготувала ґрунтовний посібник „Духовна скарбниця краю” в двох випусках [61]. Перший – це історичний нарис, де висвітлено внесок видатних діячів краю у створення найбільшої бібліотеки області, подається лаконічна інформація про сучасні інформаційні ресурси книгозбірні. Другий – це бібліографічний покажчик, що містить матеріали про організацію та діяльність Бібліотеки, її видання та публікації працівників за всю історію існування.

До свого 65-річного ювілею Волинська ОУНБ підготувала науковий збірник матеріалів ХУІ Волинської наукової історико-краєзнавчої конференції „Минуле і сучасне Волині та Полісся. Розвиток бібліотечної справи в краї” [62]. Тут опубліковані доповіді та повідомлення науковців, краєзнавців, бібліотечних працівників області, інших регіонів України ґрунтовно висвітлюються основні віхи та особливості бібліотечної справи на Волині; історія головної книгозбірні краю; історія бібліотек окремих населених пунктів, шкільних бібліотек та ін. Позитивним є те, що окремий розділ посібника присвячений визначенню перспектив і пріоритетів у розвитку бібліотечної справи регіону.

Серед ювілейних видань про історію бібліотек експерти визначили найкращим довідник Вінницької ОУНБ „Вінниччина бібліотечна” [63]. Він є фундаментальним історичним путівником по бібліотечній мережі області, а також підсумком діяльності бібліотек краю за останні десятиріччя. В ньому подаються короткі відомості про фонди та довідково-бібліографічний апарат бібліотек системи Міністерства культури і мистецтв України, вищих навчальних закладів Вінниччини; розкриваються зміст і розмаїття форм та методів бібліотечної роботи. Цікавим є й те, що у довіднику вміщено історичні відомості про створення районних ЦФС Вінницької області. Чітко представлена мережа бібліотек-філій за населеними пунктами; зміст довідника доповнює допоміжний показчик персоналій. Обсяг видання, його високе поліграфічне оформлення також дозволяють рекомендувати даний посібник як зразок в номінації „Кращий посібник з історії бібліотек”.

Добірку матеріалів з історії бібліотечної справи в краї надіслали і Запорізька, Сумська та Черкаська ОУНБ. Серед них: матеріали науково-практичної конференції, обласного семінару, збірник статей і збірник досліджень з історії бібліотечної справи краю [64-66]. У цих виданнях також висвітлено основні етапи становлення і розвитку бібліотечної мережі, формування регіонального бібліотечного фонду, трансформації ролі бібліотеки як соціального інституту; внесок громадських і культурних діячів у розбудову бібліотек.

Загалом, посібників, присвячених видатним діячам бібліотечної галузі, чимало. Вони різноманітні за формою подання матеріалу: це і відомості про директорів та керівників структурних підрозділів бібліотек, і біобібліографічні показчики про фахівців, і спогади ветеранів-бібліотекарів. Так, зокрема, Дніпропетровська ОУНБ представила збірник біографічних статей „Бібліотека і особистість” [67] про керівників структурних підрозділів своєї книгозбірні, які очолюють основні напрямки інноваційної діяльності, підтримують і розвивають багаті традиції, зміцнюють базу для майбутнього розвитку провідного закладу культури Дніпропетровщини.

Хмельницька ОУНБ презентувала подібне видання, присвячене бібліотечним фахівцям: „Покликання – бібліотекар” [68]. По суті, це біобібліографічний показчик, де в межах рубрик поряд з короткими

біографічними відомостями подається творчий доробок працівників та література про них. Окремим розділом виділено персоналії директорів цієї ОУНБ за хронології їх діяльності. Позитивно оцінений в цьому ряду також персональний покажчик про невтомного дослідника історії Поділля, бібліографа С.К.Гуменюка [69].

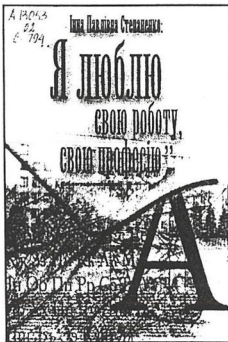
Львівська ОУНБ видала в серії „Діячі бібліотечної справи Львівщини” оригінальний біобібліографічний нарис про завідувача науково-методичного відділу своєї книгозбірні „Півстоліття з книгою і бібліотекою. Мирон Сташків” [70].

В певній мірі, всі ці видання заслуговують на увагу як інноваційні, адже, саме минуле п'ятиріччя характеризується появою особливої уваги не тільки до історії самих книгозбірень, а й до особистостей – справжніх ентузіастів бібліотечної справи.

Тему видатних діячів, зокрема директорів книгозбірень – Н.М.Тітову і І.П.Степаненко - висвітлюють у своїх посібниках Дніпропетровська і Запорізька ОУНБ. [71, 72]. Видання

відрізняються від інших оригінальністю авторського стилю у висвітленні матеріалів про життя та діяльність цих відомих у бібліотечній спільноті осіб, містять крім традиційних

бібліографічних списків, фотографій ще й тексти окремих публікацій (інтерв'ю, бесіди, статті), хроніку подій. Вони приваблюють не лише повнотою і змістовністю, а й гарним

поліграфічним оформленням.

Серед розмаїття посібників про діячів бібліотечної справи слід згадати і про цікавий збірник спогадів ветеранів „Люди. Роки. Бібліотечне життя” [73] Дніпропетровської ОУНБ. Упорядникам дійсно вдалося відновити і зафіксувати невідомі сторінки історії обласної наукової бібліотеки і дізнатися про її співробітників, які творили цю історію.

Підсумовуючи аналіз видань з історії бібліотек, експерти відмітили, що чимало коротких анотацій до посібників справедливо починаються словами: „...видання є першою спробою...”. Видно, що бібліотеки посилили роботу в напрямку наукових досліджень своєї історії. В результаті цієї діяльності з'явилось чимало інноваційних, оригінальних за жанром та формою подання матеріалів з історії бібліотек, бібліотечної справи та про подвижників галузі.

Окремо виділені **комплексні** посібники, в яких вміщено аналітичні, методичні і методично-бібліографічні та інформаційні матеріали. Доробок таких видань із 9 бібліотек, що їх надіслали, налічує 15 назв (9% від загальної кількості надісланих).

Як інноваційні можна розглядати **випуски інформаційно-методичного збірника Дніпропетровської ОУНБ „Бібліотечна Дніпропетровщина”** [74].

У першому випуску за 2003 рік розкривається широке коло проблем, які є актуальними в практичній діяльності бібліотек. Про це свідчать назви самих рубрик у збірнику. Наприклад, у рубриці „Законодавство – бібліотекам України” вміщено консультацію про правовий та податковий аспекти функціонування бібліотек; у рубриці „Платні послуги” подано пакет документів, необхідних для надання додаткових платних бібліотечних послуг; а рубрика „Інтернет і бібліотека” інформує про перші результати реалізації проєкту „Інтернет для читачів публічних бібліотек (LEAP)” в Павлоградській міській ЦБС, що є інноваційним досвідом діяльності Інтернет-центрів в бібліотеках області. Конкретні методичні поради знаходимо в рубриці „Каталогізатор”, де вміщено консультацію щодо вирішення складних проблем у систематизації документів. Крім практичних рекомендацій, у збірнику подається інформація про життя бібліотек області (сторінки історії, знаменні дати, ювілеї, а також про бібліотекарів, для яких професія стала покликанням).

Серед кращих комплексних посібників – і довідково-інформаційне видання Вінницької ОУНБ „Інформаційний ресурс Бібліотеки. Інновації. Суспільство” [75]. Дана книжка, видана до вікового ювілею головної книгозбірні Вінниччини, є першою спробою систематизованого аналітичного огляду інформаційного ресурсу Бібліотеки. За допомогою цього посібника

користувач дізнається про унікальні книжкові раритети, зібрані багатьма поколіннями працівників „Тімірязевки” за майже столітню її історію. Видання є краєзнавчим за змістом, адже, це своєрідний путівник по структурних підрозділах головної Бібліотеки регіону, який детально висвітлює зміст її діяльності, в тому числі, в методичному аспекті.

Сумська ОУНБ представила комплексний посібник-дайджест у 4-х випусках: „В бібліотеках області. Інформація. Досвід. Реклама” [76]. Тут подається огляд різних напрямків діяльності районних і міських ЦБС області. Висвітлюються визначні події в житті книгозбірень, подаються методичні поради, досвід проведення масових заходів, зокрема, краєзнавчих (книжковий вернісаж, ігри-подорожі, святкування вулиць міста).

Посібник Донецької ОУНБ „Пам’ять ятрить серця мільйонів” [77] комплексно розкриває тему – це своєрідний огляд роботи бібліотек області до 60-річчя визволення України від німецько-фашистських загарбників і висвітлює досвід роботи книгозбірень Донеччини з питань воєнно-патріотичного виховання громадян. Серед різноманітних масових заходів, наведених у посібнику, – історичні читання, заочні екскурсії по місцях бойової слави, святкові вогники, виставка-панорама, виставка-реквієм, виставка-вернісаж, парад книг, вечори солдатських традицій та багато ін. Ці приклади стануть у нагоді бібліотечним фахівцям у їх краєзнавчій діяльності.

До комплексних посібників були віднесені і матеріали науково-практичних конференцій: „Регіональна бібліотека: розвиток потенціалу в сучасному інформаційному просторі” (Запоріжжя)[78], „Бібліотеки у створенні єдиного інформаційного простору Хмельниччини” (Хмельницький) [79] і „Короленківські читання-2004” (Харків). [80]. У цих виданнях вміщено тези виступів, доповіді, повідомлення за різними напрямками діяльності провідних бібліотек регіонів, зокрема, з історії, досвіду і перспектив розвитку регіонального бібліотечного краєзнавства.

Видання ХДНБ ім. В.Г.Короленка „Бібліографічні студії пам’яті українського бібліографа Ігоря Корнейчика” [81] є також прикладом комплексного посібника, адже в ньому не тільки висвітлено внесок І.І.Корнейчика у розвиток вітчизняного краєзнавчого бібліографознавства, а й

розглянуто сучасні проблеми теорії і практики бібліографії і бібліотечного краєзнавства у книгозбірнях Східного регіону. Крім того, тут висвітлено питання використання Інтернет-ресурсів у бібліотечній практиці.

Приклад з Південного регіону – матеріали заочного семінару „Краєзнавча робота бібліотек” [82], підготовлені трьома бібліотеками Херсонщини: ОУНБ ім. Олеся Гончара, обласною для юнацтва ім. Б.Лавреньова та обласною для дітей, - теж своєрідний і цікавий, хоча має характерні для „самвидаву” недоліки: відсутність передмови, яка б пояснила мету і особливості посібника; змісту, що відобразив би його структуру, та малий тираж. Позитивним є те, що на основі комплексного посібника ДБУ „Краєзнавча діяльність бібліотек”, три обласні бібліотеки підготували методичний матеріал, призначений для ЦБС, юнацьких і дитячих бібліотек саме Херсонщини, причому, акцент було зроблено на те, що краєзнавство є дійовим засобом виховання у молоді патріотизму, національної свідомості, високої моралі. У посібнику наведені конкретні поради, як по-новому підійти до організації наочних і масових форм популяризації краєзнавчих знань, сформульована тематика і алгоритм проведення бібліотечних заходів.

Приклад із Західного регіону – методичні матеріали до проведення семінару-практикуму „Краєзнавчі аспекти в діяльності бібліотек”[83], підготовлені Рівненською ОУНБ також на основі згаданого методичного посібника ДБУ „Краєзнавча діяльність бібліотек” (інструктивно-регламентуючі документи і т. ін.). Крім того, тут подано дайджест за матеріалами професійних видань „Сучасний стан краєзнавчої бібліотечної діяльності” Це видання теж зайняло достойне місце серед призерів огляду-конкурсу.

На превеликий жаль, поза межами конкурсу опинилося чимало видань, які, безперечно, могли стати його достойними номінантами. Наприклад, у 67-му випуску поточного бібліографічного покажчика НПБУ „Бібліотекознавство і бібліографія України” (с.15) є відомості про збірник статей „Кіровоградщина бібліотечна” [84]. У

повнотекстовій електронній базі даних „Краєзнавчі ресурси ОУНБ України”, сформованій у відділі історичного краєзнавства ДБУ, є публікація заступника директора Кіровоградської ОУНБ ім. Д.І.Чижевського В. Животовської

„Науково-методична діяльність бібліотек: традиції, інновації, перспективи”, де наголошено, що „одним із актуальних пріоритетів розвитку бібліотек є **реалізація краєзнавчої функції** та методичне забезпечення бібліотек області як регіональних центрів інформації з питань соціально-економічного розвитку даної території, історії та традицій краю, життя та творчості видатних постатей тощо”, згадуються методичні видання цієї Бібліотеки: „Бібліотека і влада”, „Література рідного краю в контексті сучасної української літератури”, „Запровадьте в себе” та ін. Проте, Кіровоградська ОУНБ не відгукнулася на конкурс, не надсилає свої видання у ДІБ України, що не сприяє вивченню і поширенню дійсно інноваційного досвіду цієї книгозбірні, особливо в напрямку використання новітніх технологій у краєзнавчій діяльності. Те ж саме стосується і Волинської, Луганської, Одеської, Полтавської ОУНБ, Кримської РУНБ, що добре відомі своїми багатими напрацюваннями в краєзнавчому напрямку, тобто, прикладів посібників, вартих називатись кращими зразками методичних видань, гіпотетично існує значно більше, ніж розглянуто в даному огляді. Проте, нагадаємо, що даний конкурс мав на меті не змагання, а оцінку краєзнавчої видавничої продукції і оприлюднення інформації про неї на широкий загал фахівців.

Тож, на третьому етапі конкурсу оргкомітетом були визначені номінації:

1. „Кращий аналітичний посібник”
2. „Кращий рекомендаційно-допоміжний посібник”
3. „Кращий інформаційний посібник”
4. „Кращий посібник у методичному і методично-бібліографічному жанрі”
5. „Кращий посібник з дослідження історії бібліотек”
6. „Кращий комплексний посібник”

Номінація „Кращий аналітичний посібник”

- I місце** Збірник матеріалів Дніпропетровської ОУНБ „Традиції та інновації в бібліотеці – синтез досвіду, ідей і сучасних технологій” (2004).
- II місце** Оглядова довідка з досвіду роботи ЦБС „Краєзнавство – пріоритетний напрям роботи бібліотек” (2003) Сумської ОУНБ.
- III місце** Аналітичний огляд за 2000-2003 рр. „Методична діяльність публічних бібліотек: сучасний стан та проблеми” (2003) Харківської ДНБ ім. В.Г.Короленка.

Номінація „Кращий рекомендаційно-допоміжний посібник”

- I місце** Бібліографічний покажчик Черкаської ОУНБ „Наймолодша в Україні: (Черкаській області – 50 років)” (2003).
- II місце** Рекомендаційно-бібліографічні посібники Закарпатської ОУНБ „Календар краєзнавчих пам’ятних дат на ... рік” (2002-2004).
- III місце** Серія біобібліографічних покажчиків Чернігівської ОУНБ „Історики та краєзнавці Чернігівщини” (2003-2005рр.).

Номінація „Кращий інформаційний посібник”

- I місце** Анотовані каталоги видань 2002-2003 років „Книга Закарпаття” **Закарпатської ОУНБ** (2003, 2004).
- II місце** Список „Електронні ресурси Хмельниччини”. Вип.2 **Хмельницької ОУНБ** (2004).

Третє місце в даній номінації не присуджувалося.

Номінація „Кращий посібник у методичному і методично-бібліографічному жанрі”

- I місце** Методичні рекомендації **Львівської ОУНБ** „Бібліотечне краєзнавство і формування національної свідомості” (2001) і **Донецької ОУНБ** „Рік духовності на Донеччині” (2004).
- II місце** „Матеріали на допомогу системі підвищення кваліфікації бібліотекарів області” (2004) **Херсонської ОУНБ**.
- III місце** Видання **Вінницької ОУНБ** „Подільськими стежками Михайла Коцюбинського” (2004) і **Чернівецької ОУНБ** „Літературно-мистецька Буковиніана” (2004).

Номінація „Кращий посібник з дослідження історії бібліотек”

- I місце** Довідник „Вінниччина бібліотечна”
Вінницької ОУНБ (2003).
- II місце** Ювілейний збірник Хмельницької ОУНБ
„Бібліотека і час” (2001).
- III місце** Бібліографічний покажчик Дніпропетровської
ОУНБ „Надія Тітова – людина, директор, особистість” (2004) і бібліографічний список
Запорізької ОУНБ „Інна Павлівна Степаненко: „Я люблю свою роботу, свою професію.” (2003).

Номінація „Кращий комплексний посібник”

- I місце** Довідково-інформаційне видання **Вінницької ОУНБ „Інформаційний ресурс Бібліотеки. Інновації. Суспільство”** (2004).
- II місце** Інформаційно-методичний збірник
Дніпропетровської ОУНБ „Бібліотечна Дніпропетровщина” (Вип.1(3). - 2004).
- III місце** Методичні матеріали до проведення семінару-практикуму **Рівненської ОУНБ „Красназвччі аспекти в діяльності бібліотек”** (2004).

Таким чином, підсумки конкурсу показали, що максимальна кількість призових місць – у Вінницької і Дніпропетровської ОУНБ. Дійсно, ці бібліотеки не тільки представили найбільше своїх методично-бібліографічних видань, але й показали високий фаховий рівень їх підготовки (за обсягом це, здебільшого, книги). Разом з тим, чимало подібних видань і у інших ОУНБ – Запорізькій, Донецькій, Сумській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській (Див. Додаток 3).

Серед авторів, чий досвід укладання краєзнавчих методичних і бібліографічних посібників вартий наслідування, треба назвати Г.Нагорну (Запоріжжя), Г.В.Горбань (Івано-Франківськ), І.Лешнівську (Львів), Т.І.Васильєву (Ужгород), Г.Д.Ковальчук (Харків), Л.В.Студьонову (Чернігів), Л.Т.Демченко (Черкаси), О.Г.Довгань (Чернівці), Т.Л.Сватулу (Херсон) та багатьох інших, чий прізвища можна знайти у Списку видань, на які зроблено посилання у даному огляді.

Конкурс також засвідчив, що за останні п'ять років не тільки збільшилася кількість методичної продукції краєзнавчого змісту, а й значно покращилася її якість, розширилося коло жанрів, з'явилися електронні версії посібників про край. Активізувалася діяльність бібліотек по вивченню власної історії і оприлюдненню результатів локальних досліджень. Конкурс засвідчив активне використання у повсякденній роботі ОУНБ методичного посібника „Краєзнавча діяльність бібліотек” (Держ. іст. б-ка України. – К., 2002). Позитивним результатом огляду-конкурсу стало і доповнення електронної бази даних „Краєзнавчі ресурси бібліотек України”, сформованої в Державній історичній бібліотеці України для організації та проведення моніторингу краєзнавчої діяльності бібліотек, аналізу і структурування проблем галузі, створення системи експертизи ідей та розробок і популяризації кращих з них.

СПИСОК ВИДАНЬ

1. **Виноградова О.Б.** Науково-методична діяльність публічних бібліотек України (70-90-ті роки): Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук. – К., 1998. – 16 с.
2. **Публічні бібліотеки області: рік 2003:** Інформ.-аналіт. огляд / Дніпропетр. обл. універс. наук. б-ка; Уклад.: І.Є.Луньова, В.О.Боярунець, Н.Л.Резніченко. – Дніпропетровськ, 2004. – 84 с. – (Серія „Методичний центр ДОУНБ інформує”).
3. **Традиції та інновації в бібліотеці – синтез досвіду, ідей і сучасних технологій:** Зб. матеріалів / Дніпропетр. обл. універс. наук. б-ка; Упоряд. Т.О.Абраїмова. – Дніпропетровськ, 2004. – 195 с.
4. **Методична діяльність публічних бібліотек: сучасний стан та проблеми:** (Аналіт. огляд за 2000-2003 рр.) / Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад. Г.Д.Ковальчук. – Х., 2003. – 24 с. – (У бібліотеках Східної України).
5. **Красзнавство – пріоритетний напрям роботи бібліотек:** Оглядова довідка з досвіду роботи ЦБС / Сумська обл. універс. наук. б-ка. – Суми, 2003. – 44 с.
6. **Стан діяльності бібліотек області на допомогу становленню місцевого самоврядування:** (Аналіт. довідка) / Донецька обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської; Уклад. Н.П.Супрунець. – Донецьк, 2003. – 12 с.
7. **Інтернет-центри публічних бібліотек як засіб інформаційного сервісу** / Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад. Н.М.Кучерява, Г.Д.Ковальчук. – Х., 2004. – 21 с. – (У бібліотеках Східної України).
8. **Нові тенденції в системі керівництва бібліотеками:** (З досвіду роботи б-к Городищенського РЦБМ) / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка, Городищенський РЦБМ; Підгот. Л.І.Фостецька. – Черкаси, 2004. – 5 с.
9. **Аналіз діяльності бібліотек Хмельницької області за 2004 рік** / Хмельниц. обл. універс. наук. б-ка ім. М.Островського; Підгот.: В.В.Маковська, К.М.Фастишевська, Н.П.Онищук. – Хмельницький, 2005. – 25 с.

10. **Грані бібліотечної професії.** Вип. 1 / Івано-Франків. обл. універс. наук. б-ка ім. І.Франка; Уклад.: І.Бочкур, Г.Колотило. – Івано-Франківськ, 2003. – 12 с.
11. **Бібліотеки Рівненщини: інновації, досвід роботи /** Рівнен. обл. універс. наук. б-ка. – Рівне, 2004.
- Рец.:** Жук В. Збірник бібліотечного досвіду // Бібл. планета. – 2005. - № 2. – С.24.
12. **Афганська неоголошена війна: (1979-1989): вінницький вимір:** Бібліогр. покажчик / Вінницька обл. універс. наук. б-ка ім. К.А.Тімірязєва, Вінницька обл. Спілка ветеранів війни в Афганістані, Вінницький обл. краєзн. музей; Уклад.: Г.Авраменко, О.Кізян, Н.Добровольська. – Вінниця, 2004. – 124 с.
13. **Трагедія голодомору на Вінниччині. 1932-1933 рр.:** Бібліогр. покажчик / Вінницька обл. універс. наук. б-ка ім. К.А.Тімірязєва, Уклад. О.Ніколасць. – Вінниця, 2003. – 84 с.
14. **„Гіркий був келих життєвий...“:** (Бібліогр. покажчик) / Вінницька обл. універс. наук. б-ка ім. К.А.Тімірязєва; Уклад.: Г.М.Авраменко, О.І.Кізян. – Вінниця: ТОВ „Меркьюрі-Поділля”, 2001. – 76 с.
15. **Велика Вітчизняна війна в українській художній літературі:** Бібліогр. список / Вінницька обл. універс. наук. б-ка ім. К.А.Тімірязєва; Уклад.: Л.Веденська, О.Ніколасць. – Вінниця, 2005. – 36 с.
16. **Наймолодша в Україні: (Черкаській області – 50 років):** Бібліогр. покажчик / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка; Уклад.: Л.Т.Демченко, І.В.Тимошенко. – Черкаси, 2003. – 120 с.
17. **Історичні мастки Сумщини та їх володарі. Родоводи /** Сумська обл. універс. наук. б-ка; Підгот. О.К.Линник. – Суми, 2003. – 36 с.
18. **Пам'ятні книжки Херсонської губернії: Бібліогр. огляд і покажчик змісту /** Херсон. обл. універс. наук. б-ка ім. Олеся Гончара; Уклад. О.В.Лянсберг. – Херсон, 2004. – 41 с. ; фото.
19. **Літературна Миколаївщина в особах: Бібліогр. покажчик /** Миколаїв. обл. універс. наук. б-ка ім. О.Гмирьова; Склад. В.П.Полівода. – Миколаїв: Ганна Гінкул, 2001. – 90 с.

19а. [...:Біобібліографічний покажчик]. Вип.1-5 / Чернігів. обл. універс. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка. – Чернігів, 2003-2005. – Серія „Історики та красзнавці Чернігівщини”.

Вип. 1: ІПавло Костянтинівич Федоренко. – 2003. – 24 с

Вип. 2: Олександр Олександрович Русов. – 2004. – 116 с.

Вип. 3: Віктор Миколайович Шевченко. – 2003. – 20 с.

Вип. 4: Михайло Степанович Чуприна. – 2005. – 19 с.

Вип. 5: Володимир Володимирович Ткаченко. – 2004. – 20 с.

20. Пісня буде поміж нас: Біобібліогр. покажчик (до 55-річчя від дня народження укр. композитора Володимира Івасюка) / Чернівецька обл. універс. наук. б-ка ім. Михайла Івасюка; Авт.-упоряд. Л.І.Щербанюк. – Чернівці: Зелена Буковина, 2004. – 180 с.

21. Людина-легенда: До 100-річчя з дня народження Миколи Островського: Довідково-біогр. видання / Хмельниц. обл. універс. наук. б-ка ім. М.Островського; Упоряд.: В.О.Мельник, С.Б.Гук – Хмельницький, 2004. – 32 с.

22. Олекса Ошуркевич: Біобібліогр. покажчик / Волин. обл. універс. наук. б-ка ім. Олени Пчілки; Упоряд. В.В.Бабій. – Луцьк, 2004. – 80 с.

23. Календар красназвич пам'ятних дат на ... рік: Рек. бібліогр. посібник / Закарпат. обл. універс. наук. б-ка; Авт.-склад.: Т.І.Васильєва, Г.В.Бобонич. – Ужгород: Вид-во В.Падяка, 2002-2004.
...2003. – 2002. – 220 с.
...2004. – 2003. – 288 с.
...2005. – 2004. – 368 с.

24. Книга Закарпаття: Анот. каталог видань ... року: (3 фондів Закарпат. обл. універс. наук. обл. б-ки) / Закарпат. обл. універс. наук. б-ка; Уклад.: Л.О.Льченко, О.С.Дурунда. – Ужгород: Вид-во В.Падяка, 2003.
...2002. – 68 с.
...2003. – 92 с.

25. Книга Рівненщини: Анот. каталог видань 2003 року. (3 фондів Рівнен. обл. універс. наук. б-ки) Вип.1 / Рівнен. обл. універс. наук. б-ка; Уклад.: З.М.Тирик. – Рівне: Вид-во „Кондор”, 2002. – 44 с.

26. Хмельниччина в літописі Незалежної України (1991-2001 рр.): Перелік основних подій сусп.-політ., екон. та культ. життя обл. /Хмельниц. обл. універс. наук. б-ка ім. М.Островського; Склад.: С.Р.Михайлова, В.О.Мельник. – Хмельницький, 2001. – 20 с.

27. **Діячі культури і мистецтв Черкащини** – лауреати премій і почесних звань: Довідник / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка; Уклад.: Р.П.Круценко, Н.В.Ребякова. – Черкаси, 2003. – 48 с.
28. **Електронні ресурси Хмельниччини**: Список web-сайтів. Вип. 2 / Хмельниц. обл. універс. наук. б-ка ім. М.Островського; Підгот.: Ю.С.Агібалова, В.В.Маковська. – Хмельницький, 2004. – 26 с. – (Серія „Сучасна бібліотека”).
29. **Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека**: Інформ.-реклам. проспект / Дніпропетр. обл. універс. наук. б-ка; Уклад. Н.М.Тітова. – Дніпропетровськ, 2004. – 19 с.
30. **Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. Миколи Островського**: [Буклет] / Хмельниц. обл. універс. наук. б-ка ім. М.Островського; Уклад.: С.Л.Карван. – Хмельницький, [Б.р.]. – 6 с.: іл.
31. **До своїх джерел**: (З досвіду роботи Малоаянисольської сільської б-ки – філіалу ім. Г.Костоправа Володар. район. ЦБС) / Донецька обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської; Володарська район. ЦБС; Уклад.: Н.П.Супрунець, І.Ю.Поветкіна, Є.І.Чертил. – Донецьк, 2003. – 8 с.
32. **Бібліотека як центр громадських зв'язків**: (З досвіду діяльності Артемівської міської ЦБС) / Донецька обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської, Артемівська міська ЦБС; Уклад.: О.А.Соколова, Т.М.Біленко. – Донецьк, 2002. – 5 с.
33. **„Бібліотека і місцева влада: грані взаємодії”**: (З досвіду роботи Краматорської міської ЦБС) / Донецька обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської, Краматорська міська ЦБС; Уклад.: О.Я.Гросов, Л.М.Мельник. – Донецьк, 2001. – 5 с.
34. **У співдружності націй і народностей**: Інструкт.-метод. лист / Донецька обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської. – Донецьк, 2001. – 3 с.
35. **Кращі сценарії бібліотек області**. Вип.1,3 / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка. – Черкаси, 2003, 2004.
Вип.І / Склад. Р.П.Круценко. – 2003. – 16 с.
Вип.ІІІ / Склад. Л.С.Шумко. – 2004. – 23 с.

36. „Я для тебе горів, український народе...”: (До 70-річчя від дня народження В.А.Симоненка: Метод. лист / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка; Підгот. Л.С.Шумко. – Черкаси, 2004. – 5 с. – (Серія „Черкащини славетні імена”).
37. **Лешнівська І.** Бібліотечне красзнавство і формування національної свідомості: Метод. консультація / Львів. обл. універс. наук. б-ка. – Львів, 2001. – 13 с.
38. **Матеріали** на допомогу системі підвищення кваліфікації бібліотекарів області / Херсон. обл. універс. наук. б-ка ім. Олесья Гончара; Упоряд. Т.Л.Сватула. – Херсон, 2004. – 16 с.
39. **Рік духовності** на Донеччині: Метод. поради / Донецька обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської; Уклад.: І.А.Пилипенко, Н.П.Супрунець. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2004. – 24 с.
40. **Пам'ять** про вас береже вся Сумщина: Метод.-бібліогр. матеріали до 60-річчя визволення Сумщини від нім.-фашист. загарбників / Сумська обл. універс. наук. б-ка; Підгот. Н.В.Фесенко. – Суми, 2003. – 28 с.
41. **Вінок пам'яті:** Метод.-бібліогр. матеріали до 60-річчя визволення України та 60-річчя Перемоги / Чернігів. обл. універс. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад. О.Рижаєва. – Чернігів, 2004. – 23 с.
42. **Певмируца** козацька слава Черкащини: Метод. рекомендації до 510-річчя українського козацтва / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка; Склад.: Р.Круценко, Т.Сушко. – Черкаси, 2002. – 16 с.
43. **Гомери України:** Метод.-бібліогр. матеріали / Чернігів. обл. універс. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Підгот. О.Рижаєва. – Чернігів, 2003. – 22 с.
44. **Життя у танці:** Вадим Писарев: (До 40-річчя від дня народження): Листок-сигнал / Донецька обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської; Уклад. І.А.Пилипенко. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2004. – 8 с. – (Серія „Наші земляки”).
45. **Донат Патрича:** поет, композитор, патріот: (До 70-річчя від дня народження): Листок-сигнал / Донецька обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської; Склад. І.А.Пилипенко. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2004. – 7 с. – (Серія „Наші земляки”).

46. **Легенда** світової легкої атлетики: (До 40-річчя С.Бубки): Листок-сигнал / Донецька обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської; Уклад. І.А.Пилипенко. – Донецьк, 2003. – 5 с. – (Серія „Наші земляки”).
47. **Шлях** подолання зла – добром!: [До 65-річчя від дня народження письменника-земляка В.О.Шевчука] / Житомир. обл. універс. наук. б-ка; Уклад. З.І.Димарчук. – Житомир, 2004. – 7 с. – (Серія „Безсмертна скарбниця”. Вип.8).
48. **Запали** свою зірку піснями: Метод. поради / Житомир. обл. універс. наук. б-ка; Уклад. Н.В.Зайченко. – Житомир, 2002. – 12 с. (Серія „Бібліотека краєзнавства”. Вип.5).
49. **Бібліотека краєзнавства**. Вип.7: (Матеріали по популяризації творів письменників-земляків) / Житомир. обл. універс. наук. б-ка, Бердичівська районна ЦБС, Малинська ЦРБ, Ружинська ЦРБ. – Житомир, 2003. – 18 с.
50. **„Не покину, - поки згину, - мою Україну...”**: (До 200-річчя від дня народження М.О.Максимовича): Метод. матеріали / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка; Підгот. Л.С.Шумко. – Черкаси, 2004. – 9 с. – (Серія „Черкащини славетні імена”).
51. **Композитор** за покликом серця: (До 120-річчя від дня народження К.Г.Стеценка): Метод. рекомендації / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка; Підгот.: Л.С.Шумко. – Черкаси, 2002. – 7 с. – (Серія „Черкащини славетні імена”).
52. **Чародій** рідного слова: (До 165-річчя від дня народження І.С.Нечуя-Левицького): Метод.-бібліогр. матеріали / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка; Підгот.: Л.С.Шумко, Н.В.Адешелідзе. – Черкаси, 2003. – 9 с. – (Серія „Черкащини славетні імена”).
53. **„Прислужись** моїй країні...”: До 100-річчя від дня народження Н.Лівицької-Холодної (1902-1997): Метод. поради / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім.Тараса Шевченка; Склад. Р.П.Круценко. – Черкаси, 2002. 8 с. – (Серія „Черкащини славетні імена”).
54. **Літературний вернісаж** Черкащини. Вип.1: Метод.-бібліогр. матеріали / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка; Підгот.: Н.Д.Вітавська, Н.В.Адешелідзе. – Черкаси, 2003. – 6 с.

55. Літературний вернісаж Черкащини. Вип.2: Метод.-бібліогр. матеріали / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка; Підгот.: Н.В.Адешелідзе, Р.П.Круценко. – Черкаси, 2004. – 11 с.
56. Хоменко Б.В., Циганюк В.Ф. Подільськими стежками Михайла Коцюбинського: До 140-річчя від дня народження / [Вінницька обл. універс. наук. б-ка ім. К.А.Тімірязєва]. – Вінниця: ТОВ „Меркьюрі-Поділля”, 2004. – 142 с.
57. Літературно-мистецька Буковиніана: (Метод.-бібліогр. матеріали) /Чернівецька обл. універс. наук. б-ка ім. Михайла Івасюка; Склад.: О.Г.Довгань, О.О.Гаврилюк. – Чернівці: Букрек, 2004. – 104 с.
58. Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека: сторінки історії / Дніпропетр. обл. універс. наук. б-ка; Упоряд.: І.С.Голуб, З.М.Рижкова, Т.Г.Шекшуєва. – Дніпропетровськ, 2004. – 60 с.: фото.
59. Бібліотеки Донеччини: сторінки історії. Вип.2 / Донецька обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської; Уклад. І.А.Пилипенко. – Донецьк, 2003. – 28 с.
60. Бібліотека і час: Ювілейний зб., присвяч. 100-річчю з часу заснування Хмельницької ОУНБ ім. М.Островського / Хмельницька обл. універс. наук. б-ка ім. М.Островського; Редкол.: С.Л.Карван (голова) та ін. – Хмельницький, 2001. – 116 с. : іл.
61. Духовна скарбниця краю. Вип.1,2 /Чернігів. обл. універс. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад. Л.В.Студьонова, Н.В.Романчук. – Чернігів, 2002. – (До 125-річчя з часу заснування).
Вип.1. Від громадської – до універсальної наукової бібліотеки: (Іст. нарис). – 55 с.
Вип.2. Бібліогр. показчик. – 110 с.
62. Минуле і сучасне Волині та Полісся. Розвиток бібліотечної справи в краї: Наук. збірник: Матеріали XVI Волин. наук. іст.-краєзн. конф., присвяч. 65-річчю Волинської обл. універс. наук. б-ки ім. Олени Пілки, 1-2 черв. 2005 р., м.Луцьк. – Луцьк, 2005. – 125 с.
63. Вінниччина бібліотечна: Довідник / Вінницька обл. універс. наук. б-ка ім. К.А.Тімірязєва; Автор проекту В.Ф.Циганюк. – Вінниця, 2003. – 213 с. – [До 100-річчя Вінницької обл. універс. наук. б-ки ім. К.А.Тімірязєва].

64. **Історія бібліотечної справи на Запоріжжі.** Вип.1, 2 / Запорізька обл. універс. наук. б-ка ім. О.М.Горького; Уклад.: Л.Ізюмова, В.Жук, С.Пономарьова. – Запоріжжя: Фірма „Поліграф”, 2002. – 46 с.
 Вип.1. Матеріали науково-практичної конференції 26-27 верес. 2001 р.
 Вип.2. Матеріали обласного семінару (м.Бердянськ, 27-30 трав. 2002 р.).
65. **Історія бібліотечної справи Сумщини:** 3б. статей / Сумська обл. універс. наук. б-ка; Підгот. Н.В.Фесенко. – Суми, 2004. – 44 с.
66. **Історія бібліотечної справи на Черкащині:** 3б. досліджень / Черкас. обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка. – Черкаси, 2003. – 100с.
67. **Бібліотека і особистість.** Керівники бібліотеки та структурних підрозділів ДООУНБ: ювілейний 2004 рік / Дніпропетр. обл. універс. наук. б-ка ; Упоряд.: І.В.Барабан, І.С.Голуб. – Дніпропетровськ, 2004. 64 с.
68. **Покликання – бібліотекар:** (Біобібліогр. покажчик) / Хмельницька обл. універс. наук. б-ка ім. М.Островського; Упоряд. С.Михайлова. – Хмельницький, 2001. – 79 с.
69. **Невтомний дослідник історії Поділля:** Бібліогр. покажчик до 90-річчя з дня народження С.К.Гуменюка / Хмельницька обл. універс. наук. б-ка ім. М.Островського; Уклад.: С.Б.Гук, С.Р. Михайлова. – Хмельницький, 2004. – 20 с.
70. **Півстоліття з книгою і бібліотекою.** Мирон Сташків: Бібліогр. нарис / Львів. обл. універс. наук. б-ка. – Львів: Ліга-Прес, 2002. – 36с. – (Серія „Діячі бібл. справи Львівщини”).
71. **Надія Тігова – людина, директор, особистість:** Бібліогр. покажчик /Дніпропетр. обл. універс. наук. б-ка ; Упоряд. І.Голуб. – Дніпропетровськ, 2004. – 23 с.: фото.
72. **Інна Павлівна Степаненко:** „Я люблю свою роботу, свою професію”: (Бібліогр. список) / Запорізька обл. універс. наук. б-ка ім. О.М.Горького; Уклад. Г.Нагорна. – Запоріжжя: „Поліграф”, 2003. – 34с.: фото.
73. **Люди. Роки.** Бібліотечне життя: Спогади ветеранів / Дніпропетр. обл. універс. наук. б-ка; Упоряд. З.М.Рижкова. – Дніпропетровськ, 2004. – 103 с.

74. **Бібліотечна Дніпропетровщина:** Інформ.-метод. збірник. Вип.1, 2; 1(3) / Дніпропетр. обл. універс. наук. б-ка ; Голов. ред. Н.Тітова. – Дніпропетровськ, 2003-2004.
Вип.1. – 2003. – 104 с.
Вип.2. – 2003. – 151 с.
Вип.1(3). – 2004. – 100 с.
75. **Інформаційний ресурс** Бібліотеки. Інновації. Суспільство: Довідково-інформ. видання / Вінницька обл. універс. наук. б-ка ім.К.А.Тімірязєва; Упоряд.: М.Спиця, Г.Авраменко, О.Кізян. – Вінниця, 2004. – 196 с.
76. **В бібліотеках області.** Інформація. Досвід. Реклама: Дайджест. Вип. 11-18 / Сумська обл. універс. наук. б-ка; Підгот. М.І.Захарченко. – Суми, 2001-2004.
Вип.11-12. – 2001. – 40 с.
Вип.13-14. – 2002. – 32 с.
Вип.15-16. – 2003. – 44 с.
Вип.17-18. – 2004. – 44 с.
77. „Пам'ять ятрить серця мільйонів” (Огляд роботи б-к обл. до 60-річчя визволення України від нім.-фашист. загарбників) / Донецька обл. універс. наук. б-ка ім. Н.К.Крупської; Склад. І.А.Пилипенко. – Донецьк, 2004. – 12 с.
78. **Регіональна бібліотека:** розвиток потенціалу в сучасному інформаційному просторі: Матеріали наук.-практ. конф. 13 жовт. 2004 р. / Запорізька обл. універс. наук. б-ка ім. О.М.Горького; Уклад.: Н.Купресєва, І.Степаненко. – Запоріжжя: Поліграф, 2004. – 41 с.
79. **Бібліотеки у створенні** єдиного інформаційного простору Хмельниччини: Матеріали обл. міжвід. наук.-практ. конф. /Хмельниц. обл. універс. наук. б-ка ім. М.Островського. – Хмельницький, 2004. – 146 с.
80. **Короленківські читання-2004:** Матеріали наук.-практ. конф. ХДНБ 8 жовт. 2004 р. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад. Л.М.Багрянцева. – Х., 2004. – 76 с.
81. **Бібліографічні студії** пам'яті українського бібліографа Ігоря Корнейчика, 20 жовт. 2004 р. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад. В.О.Ярошик. – Х., 2004. – 108 с.

82. **Краєзнавча робота бібліотек:** Матеріали заоч. семінару / Херсон. обл. універс. наук. б-ка ім. Олесья Гончара, Херсон. обл. б-ка для юнацтва ім. Б.Лавреньова, Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. Т.Л.Сватула. – Херсон, 2003. – 68 с.
83. **Краєзнавчі аспекти в діяльності бібліотек:** (Метод. матеріали до проведення семінару-практикуму) / Рівнен. обл. універс. наук. б-ка; Підгот.: В.О.Гупалюк, Н.М.Кожан, Л.М.Каленюк. – Рівне, 2004. – 44с.
84. **Кіровоградщина бібліотечна:** Зб. статей / Кіровоград. обл. універс. наук. б-ка ім. Д.І.Чижевського; Упоряд. В.Г.Животовська. – Кіровоград, 2003. – 88 с.

ПРОГРАМА

огляду-конкурсу методичних матеріалів краєзнавчого змісту,
підготовлених в ОУНБ України

1. Загальні положення

1.1. Огляд-конкурс проводиться Державною історичною бібліотекою України згідно з планом роботи на 2005 рік, затвердженим Міністерством культури і мистецтв України.

1.2. Координатор і керівник програми огляду-конкурсу – відділ історичного краєзнавства ДІБУ, учасники і співвиконавці - краєзнавчі структурні підрозділи та науково-методичні служби ОУНБ.

2. Мета і завдання огляду-конкурсу:

- Активізація методичної роботи ОУНБ у напрямку краєзнавчої діяльності.
- Підтримка і стимулювання інновацій бібліотек, спрямованих на формування національної свідомості, поваги до історії і культури краю.
- Сприяння всебічному вивченню і науковому дослідженню краю.
- Підвищення професійного рівня бібліотечних працівників: вивчення та поширення кращого досвіду використання краєзнавчих бібліотечно-бібліографічних ресурсів у регіонах.

3. Організація огляду-конкурсу

Конкурс проводиться з квітня 2005 року в 3 етапи:

1-й етап – виявлення методичних краєзнавчих посібників на огляд-конкурс (I- II кв. 2005 року)

2-й етап – аналіз посібників згідно з умовами огляду-конкурсу (Додаток 2) (III кв.)

3-й етап - підведення підсумків, поширення інформації про переможців (IV кв.).

4. Оргкомітет:

Виноградова О.Б., директор ДІБ України, канд. іст. наук
Кисельова В.П., зав. відділу історичного краєзнавства ДІБ України
Михайлова О.В., зав. сектором організаційно-методичної та науково-дослідної роботи відділу історичного краєзнавства ДІБ України
Смілянець С.І., головний бібліограф відділу історичного краєзнавства ДІБ України

**Умови огляду-конкурсу методичних матеріалів краєзнавчого змісту,
підготовлених в ОУНБ України**

1. В конкурсі беруть участь обласні універсальні наукові бібліотеки України (ОУНБ), які згідно з Положенням про краєзнавчу роботу бібліотек системи Міністерства культури і мистецтв України (Наказ Міністерства культури і мистецтв України № 314 від 11.06.96 р.) „популяризують краєзнавчі документи засобами бібліотечної роботи, надають методичну допомогу в краєзнавчій роботі бібліотекам області, узагальнюють і поширюють кращий досвід.”
2. На огляд-конкурс презентуються індивідуальні і колективні методичні праці краєзнавчого спрямування, видані впродовж 2001 – 2005 рр.
 - 2.1 До участі в огляді-конкурсі залучаються видання різних жанрів – методичні і методично-бібліографічні посібники, довідково-інформаційні видання, які вміщують аналітичні огляди краєзнавчих інформаційних ресурсів книгозбірень і т. ін.
3. Вимоги до методичного видання:
 - відповідність змісту краєзнавчій тематиці;
 - створення індивідуального творчого стилю;
 - висвітлення новітніх форм і методів;
 - можливість застосування в повсякденній практичній діяльності бібліотек регіону;
 - відповідність оформлення видання до діючих стандартів.
4. Перелік видань, допущених до участі в огляді-конкурсі, визначається Органітетом в координації з ОУНБ України.

ЖАНРОВО-ВИДОВА КЛАСИФІКАЦІЯ КРАЄЗНАВЧИХ ВИДАНЬ ОУНБ УКРАЇНИ

Додаток 3

(за змістом, обсягом і цільовим призначенням)

№ ПП	ОУНБ	АНА ЛІТИЧ НІ	РЕКОМ.- ДОПО- МЖНІ	ІНФОР- МАЦІЙ- НІ	МЕТОД. МЕТОД.- БІБЛІОГР	ДОСЛІД ЖЕННЯ З ІСТ. Б-К	КОМП ЛЕК СНІ (АНР..)	КІЛЬ КІСТЬ	ЗА ОБСЯГОМ			ПРИ МІТ КИ
									бук лети	бро шври	книги	
1.	Вінницька		16	3	5	1	1	26	8	10	8	
2.	Волинська		2	1		1		4	1		3	
3.	Дніпропетров.	2		5		4	3	14	1	3	10	
4.	Донецька	1	1		8	1	1	12	2	10		
5.	Житомирська				5			5		5		
6.	Запорізька	1	4			4	1	9		8	1	
7.	Закарпатська		4	2	1			7			7	
8.	Івано-Франк.	1	1	2				4	1	2	1	
9.	Львівська		2		1	1		4		2	2	
10.	Миколаївська		2					2		1	1	
11.	Рівненська	1	3	1	1		1	7		3	4	ICD
12.	Сумська	1	5		4	2	4	16		13	3	
13.	Харківська	2	1			1	2	6		2	4	
14.	Херсонська		3		2		1	6		3	3	
15.	Хмельницька	1	7	4	1	3	1	17		10	7	
16.	Черкаська	1	10	1	10	1		23		19	4	
17.	Чернівецька		1		2			3			3	
18.	Чернігівська		5		4	2		11			8	
ВСЬОГО		10	67	19	44	21	15	176	13	99	65	
%		5,6	37,8	10,7	24,8	11,9	9,0	100%	7,3%	55,9%	36,7%	

